

M. 10770: 1-8.
ACC. N:R. _____

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Pture Bäckström*
 Härad: *Kinnerölds* Adress: *Vändseke*
 Socken: *Tävelås* Berättat av: *Emil Gustafsson*
 Uppteckningsår: *1948* Född år *1873* i *Dänningelanda*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

LUF 59.

<i>Äldermansstämma</i> sid 1	<i>Förställen</i> sid 5
<i>Byhandlingar</i> " 1	<i>Dagverken</i> " 5
<i>Byhavel</i> " 1	<i>Skolare</i> " 5
<i>Byalag</i> " 1	<i>Ägna hem</i> " 5
<i>Fröskor</i> " 1	<i>Handel</i> " 6
<i>Skolasvete</i> " 2	<i>Skadresor</i> " 6
<i>Sluföskor</i> " 2	<i>Vöjen</i> " 7
<i>Äldermansgille</i> " 2	<i>Förningar</i> " 7
<i>Älderman</i> " 2	<i>Föket dyrbigt</i>
<i>Jordbruksförbättringar</i> " 3	<i>sinnat</i> " 7.
<i>Nya jordbruket redskap</i> " 3	
<i>Plogar</i> " 3	
<i>Vete och råg</i> " 4	
<i>Tångar</i> " 4	
<i>Flantverkare</i> " 4	
<i>Vagnar</i> " 5	
<i>Emigration</i> " 5	

Skriv endast på denna sida!

När den nya kisten kom till bygden.

Äldermansstämma förekommer
i Fävelsås i Norrbyn. Byhandlingar
och bykista finns antagligen i prästgår-
den. I Söderbyn förekommer ingen älder-
mansstämma och inte i någon annan
by heller i socknen. Bykaveln är rund
med en klyngga i, som de starka orderna
i. Fåga skriftade byar finns i Fävel-
sås. Byalaget uppkörde vid delningen,
men bystämma hölls senare. Byalaget
skattes ej av träskföreningar eller an-
delsföreningar. Varje bande har egen
tröska. Innan elektrisk kraft kom,
körde de sina tröskor med vandra,
men då elektrisk kraft kom köpte
nästan varje bande motor. Fjor band

bräde de för byn på berggården Hjerner-
vike. På de norr- och sörbyn var alltid
till till berggården. Hela norbyn är
en kalasvete vid bystämma, hus förhör
och alla andra gillen. Hus för höret
hålls i norbyn hos äldermannen och
nu bjöds endast på kaffe, men förr
bjöds alla på mat, och det var vanligt-
vis morotspannkaka och bröd med lite
smör på. Äldermannen gör någon gång
på hästen till stort gille, men han skulle
vara älderman till 1 jan. Förr var älder-
mannens uppgift att syna vägar och
lä mot alla luffare. När det behövde
skötas eller plagas skulle han ordra
de andra bänderna. Förrarna var fria.
Om vägar inte var i ordning, utan de
gick gullta för dem, gick äldermannen

betala plikten.

Jordbrukets förbättringar började när
på 1900-talet. Det var Tunblad på Tjern-
vick, som började. Tidigare var ägorna
steniga och små. Han täckslivade och
lade ihop de olika styckena. Och sedan
började bönderna göra efter, så de flesta
har stenpilt nu, så de kör med traktor.
Tunblad var den förste, som hade slåtter-
och skördemaskin. Han köpte dem
1902 eller 1903. I början på 1900-talet
hadde bönderna gamla plogar av Norra-
hammars fabrikat, och de efterträdde
sedan av Oliver-plogar och sedan av
bättre undan för undan. I början av
1900-talet odlade de inte så mycket
vete och råg. Det var bara till husbehov,
men omkring 1913-14 började de odla

för avsali. Föret odlade de mycket havre.

Ängarna släddes i böjan på 1900-
talet, och de var mycket bra. På Stjern-
vill brukade vi på en 21-22 lass. Nu är
alla ängarna förvandlade till betesvallar,
och det gäller både Stjernvill och alla
lyarna här. På Stjernvill upphörde
vi att slå ängarna 1914 och började beta
dem.

Bönderna hade inget hantverk
beskrivt sitt arbete, utan hade de tid, så
gick de bort på lejd någon dag. Här
i Fävelås finns inga industrier. Hant-
verksmännen här var smeder, skomakare och
sträddare samt snickare och en bost-
bindare. Bostbindaren är kvar och
har en liten industri. Han sysslötter
3 arbetare, och så arbetar han själv också.

Uagnar brukade bänderna och även
Fimblad köpa på marknaderna i Växjö.

5

Från torpställena emigrerade många
i slutet av 1800-talet och höll på till
1908, då den sista reste. De skulle iväg
och tjäna pengar, och många har kom-
mit tillbaka och köpt sig jordbruks-
fastigheter i socknen.

Under Hjerm vill var 9 torpställen.
Det var i genomsnitt 3 dagsverken i
verkan för varje torp. Men det torpare
gjorde ändå till 4 dagsverken men en
del bara 2. Arbetstiden var från kl. 6
på morgonen till kl 8 på kvällen. För
torpen skulle de också göra 30 svinn-
folksdagsverken. Men statare hade
200 kr i årlön samt 3 tunnor råg, 2
tunnor havre. Han skulle också ha 2 ttr

myöck om dagen samt huskum och ved-
brand. Detta gäller tiden omkring 1900.
Då sten brytningen och tårkalkningen
prägade, var det sju stolarfamiljer
anställda på gården, för då visste man
ju vad för arbetskraft man hade. Pän-
der från söderbyn gick där också, när
de kom dit. De kunde ibland komma
bara en halv dag. Dagspenningen var
1.50.

6 torpställen såldes även 1910 och
1911 till egna hem.

När jag kom till Fävelns försam-
ling en affär här. Handlanden hade nog
kommit hit 1895. Han hade endast
lite specerier. Några nya lemnadsva-
nor medförde inte affären, för varje
vecka körde bänderna till skan med ägg

och smör.

Här finns ingen dansbana i sock-
nen. Den bygdegård har nu uppförts.
För samtades ungdomen på någon ställe
vid landsvägen och dansade stäv, eller
kunde de få dansa i någon bondgård.
Ingen majstäng förskott här.

Nu har alla tidningar, men för
kunde de vara en 3-4 om varje tidning,
och då hade alla Västjöllet. Vid alla
sammankomster berättades historier.
Det fanns också någon gammal gubbe,
som kunde berätta.

Alla här i socknen är kyrkligt
sinnade och gå flitigt i kyrkan. Både
missions- och pingstvännerna ha
egna lokaler, men de har inte många
anhängare. Missionsvännerna äger

ACC. N:R M.10770:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

en egen gård här, Lädergården. Vårskole-
rörelserna har emellertid inte spelat
någon roll här.

8